

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Näyttötutkinnon perusteet

ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2010

Määräys 52/011/2010

Näyttötutkinnon perusteet

**ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN
ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2010**

Määräys 52/011/2010

© Opetushallitus

Määräykset ja ohjeet 2010:24

ISBN 978-952-13-4608-8 (nid.)

ISBN 978-952-13-4609-5 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkójulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2011

22.11.2010

52/011/2010

Voimassaoloaika: 1.1.2011 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen
perustuu:
L 631/98, 13 § 2 mom

Kumoaa Opetushallituksen määräyksen
6.4.2006 nro 18/011/2006

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2011 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun perusteiden 6.4.2006 nro 18/011/2006 mukaisesti 31.12.2012 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Timo Lankinen

Opetusneuvos

Hanna Ketonen

LIITE

Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinto 2010

SISÄLTÖ

1. Näyttötutkinnot.....	7
1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen	7
1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen	7
1.3 Näyttötutkinnon perusteet	7
1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa	8
1.6 Todistukset.....	9
1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus.....	9
2. Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinnon muodostuminen	10
2.1 Tutkinnon osat.....	10
3 Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	11
3.1 Romanian aseman ja kulttuurin edistäminen.....	12
Ammattitaitovaatimukset	12
Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	12
Ammattitaidon osoittamistavat	13
3.2 Romanikulttuurin ohjaajan vaativat asiantuntijatehtävät ja kansainvälinen romanityö.....	14
Ammattitaitovaatimukset	14
Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	14
Ammattitaidon osoittamistavat	15
3.3 Romanikielen käyttäminen ja ohjaaminen	16
Ammattitaitovaatimukset.....	16
Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	16
Ammattitaidon osoittamistavat	17
3.4 Romanian asemaa ja osallisuutta tukevan hankkeen tuottaminen ja hallinnointi	17
Ammattitaitovaatimukset.....	17
Arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	17
Ammattitaidon osoittamistavat	19
LIITE 1 Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinnon suorittaneen ammattialan ja ammattitaidon kuvaus.....	20

1 NÄYTTÖTUTKINNOT

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämis-sopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määräytyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään

erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti aidoissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Henkilökohtaistamisesta Opetushallitus on antanut erillisen määräyksen.

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

2 ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINTO

2.1 Tutkinnon osat

Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinto muodostuu yhdestä pakollisesta ja neljästä valinnaisesta tutkinnon osasta, joista on valittava yksi (1). Tutkinto on valmis kun vaaditut kaksi tutkinnon osaa on suoritettu hyväksytysti. Tutkinnon suorittaja voi lisäksi vapaasti liittää tutkintoonsa osan, joka on yrittäjäyys (5).

Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinnon pakollinen osa on

3.1 Romanien aseman ja kulttuurin edistäminen.

Tutkinnon valinnaiset osat, joista valitaan yksi

3.2 Romanikulttuurin ohjaajan vaativat asiantuntijatehtävät ja kansainvälinen romanityö

3.3 Romanikielen käyttäminen ja ohjaaminen

3.4 Romanien asemaa ja osallisuutta tukevan hankkeen tuottaminen ja hallinnointi.

3 ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Jokainen koulutuksen järjestäjä huolehtii romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinnon ja siihen valmistavan koulutuksen henkilökohtaistamisesta tutkintoon hakeuduttaessa, tutkintoa suoritettaessa ja tarvittavaa ammattitaitoa hankittaessa romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisesti. Jos tutkinnon suorittaja ei osallistu valmistavaan koulutukseen, tutkinnon järjestäjä huolehtii henkilökohtaistamisesta. Henkilökohtaistaminen dokumentoidaan henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan, jota päivitetään tutkinnon suorittamisprosessin etenemisen myötä.

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa pääsääntöisesti aidoissa työtehtävissä, jolloin tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteissa edellytetyn ammatillisen osaamisen.

Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen. Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Jokaisen tutkintotilaisuuden jälkeen arvioija tai arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen suhteessa tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen, arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. Tutkinnon suorittajan itsearviointi on olennainen osa tutkintosuoritusta. Tutkintotilaisuuden jälkeen järjestettävä palautekeskustelu on osa hyvää arviointiprosessia.

Yksittäisessä tutkintotilaisuudessa riittää yhden kolmikannan edustajan arvio. Tutkinnon osan arviointikeskusteluun tulee osallistua koko kolmikantaisen arvioijaryhmän.

Tutkinnon osan kaikkien tutkintotilaisuuksien jälkeen pidetään arviointikeskustelu, johon kolmikantaisesti osallistuvat tutkinnon suorittajan kanssa työnantajatahon ja työntekijätahon edustajat sekä opetusalan edustaja oman alansa asiantuntijana.

Keskustelussa he arvioivat yhdessä tutkinnon suorittajan ammatillista osaamista tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittaja esittää saamansa arviot, omat itsearviossa ja tutkintosuorituksiin liittyvät arvioidut dokumentit omasta ammattitaidostaan ja sen osoittamisesta. Tutkinnon suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä tutkinnon suorittajan kanssa ja arvioivat hänen osoittamaansa ammatillista osaamista tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti annettujen arvioiden ja dokumenttien perusteella.

Arviointikeskustelun päätteeksi arvioijaryhmä pitää kokouksen, jossa se päättää, esittääkö se tutkintotoimikunnalle tutkinnon osan hyväksymistä tai hylkäämistä sekä antaa siitä kirjallisen lausunnon.

Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan työelämän tehtävä- ja taitoalueista muodostetut ammattitaitovaatimukset määritellään seuraavilla sivuilla lihavoidulla tekstillä. Sen alla ovat vasemmassa sarakkeessa ammattitaitovaatimuksesta johdetut arvioinnin kohteet, jotka ilmaisevat ne ammattitaidon kannalta keskeiset osaamisalueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Oikeanpuoleiseen sarakkeeseen on kirjoitettu arvioinnin kriteerit, jotka määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason. Näiden perusteella arvioidaan tutkintosuorituksen hyväksyminen. Tutkinnon osan jälkeen kuvataan ammattitaidon osoittamistavat.

3.1 Romanian aseman ja kulttuurin edistäminen

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää romanien kulttuuri- ja historiatietoutta vähemmistövaikuttamisen verkostoissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Romanikulttuurin asiantuntijataitojen käyttö	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • soveltaa romanien yhteiskunnalliseen asemaan, historiaan ja perinteeseen liittyvää tietoa asiantuntevasti, kirjallisesti ja suullisesti työssään • hyödyntää työssään vähemmistöjen asemaa koskevia säädöksiä romanikulttuurin, kielen ja vähemmistöaseman edistämiseksi • toimii moniammatillisissa verkostoissa hyviä yhteistyötaitoja osoittaen

	<ul style="list-style-type: none"> • viestii suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että ulkopuolisille tahoille ottamalla huomioon kohderyhmän tiedontarpeen.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia suomalaisessa yhteiskuntajärjestelmässä.	
Yhteiskuntajärjestelmässä toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää työssään vaikuttamisen välineenä toimijoiden poliittisia järjestelmiä ja niiden hallintoa sekä kansalaisyhteiskunnan toimintaa • toimii työssään vastuullisesti ja eettisesti yhteiskunnan ja oman alansa sääddöksiä, sopimuksia ja määräyksiä noudattaen • osoittaa sitoutuneensa toimimaan työssään kestävän kehityksen, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden puolesta • työskentelee suomalaisen yhteiskunnan rakenteita ja vaikuttamisen väyliä hyödyntäen.
Tutkinnon suorittaja osaa edistää romanikielen käyttöä ja asemaa romaniyhteisössä ja suomalaisessa yhteiskunnassa.	
Romanikielen aseman ja käytön edistäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoittaa tuntevansa romanikielen aseman ja käytön romaniyhteisössä sekä suomalaisessa yhteiskunnassa • edistää toiminnallaan romanikielen käyttämistä siten, että yksilön ja yhteisön kielellinen identiteetti vahvistuu • toimii aktiivisesti romanikielen kehittämisen ja elvyttämisen puolesta omalla alallaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa aidoissa toimintaympäristöissä, kuten järjestö-, viranomais-, hanke- tai asiantuntijatyössä, jossa toteutuu ammattitaitovaatimusten edellyttämä ammatillisuus, vuorovaikutus ja vaikuttavuus.

Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa tutkintotilaisuuksien yhteydessä syntyneillä kirjallisilla tuotoksilla, projektitöillä, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Olennainen osa ammattitaidon osoittamista on tutkinnon suorittajan tekemä suullinen ja kirjallinen arviointi.

3.2 Romanikulttuurin ohjaajan vaativat asiantuntijatehtävät ja kansainvälinen romanityö

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa työskennellä vähemmistöjen asemaa edistävien kansallisten ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Vähemmistöpolitiikan edistäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii vähemmistöjen asemaa edistävien eri toimijoiden verkostoissa kuten yhdenvertaisuusviranomaiset, viralliset organisaatiot, kansalaisjärjestöt, kansainväliset järjestöt, kirkot ja ottaen huomioon niiden toimintatavat ja vaikuttamismahdollisuudet • käyttää työssään monipuolisesti erilaisia keinoja toimia romanien aseman edistämiseksi.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia asiantuntijatehtävissä.	
Asiantuntijavaikuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • välittää romaneja koskevaa tietoa asiantuntevasti ja vastuullisesti • hakee alaan liittyvää tietoa kansallisista ja kansainvälisistä asiakirjoista ja lähteistä sekä käyttää niitä työssään • hakee vähemmistökulttuurin ylläpitämiseen ja edistämiseen käytännöllisiä ratkaisuja • laatii esityksiä, aloitteita ja muistioita erilaisiin tarkoituksiin • perustelee esityksissään rahoituksen, kehittämistyön tai muun aktiivisen toimenpiteen tarpeen • toimii vuorovaikutteisesti muiden toimijoiden kanssa.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia kansainvälisessä toimintaympäristössä omalla alallaan.	
Kansainvälinen romanityö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy oman alansa kansainväliseen romanityöhön • arvioi ja selvittää omalla alallaan romanien asemaan liittyviä erityiskysymyksiä Euroopan laajuisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää työssään kansainvälisten järjestöjen kuten EU, EN, ETYJ, YK tarjoamia mahdollisuuksia kuten rakenteita, hankkeita, tapahtumia tai asiakirjoja • toimii kansainvälisissä työryhmissä ja kokouksissa • viestii ja toimii vuorovaikutuksellisesti omalla alallaan toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia monenkeskisessä yhteistyössä.	
Monenkeskinen yhteistyö	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii työssään monenkeskisessä yhteistyössä eri alojen, ammattikuntien ja kulttuurien kanssa kantaen vastuun omasta osallistumisestaan ja tehtävistään • kunnioittaa työssään omaa ja muiden toimijoiden asiantuntijuutta osoittaen hyviä neuvottelu- ja sovittelutaitoja ja kykyä kompromisseihin • analysoi työssään kokonaisuuksia eri näkökulmista • edistää omalla toiminnallaan yhdenvertaisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaito arvioidaan aidoissa toimintaympäristöissä, kuten järjestö-, viranomais-, hanke- tai asiantuntijatyössä kansallisessa tai kansainvälisessä monenkeskisessä toimintaympäristössä, jossa toteutuu ammatillisuus, vuorovaikutus ja vaikuttavuus. Tässä tutkinnon osassa kansainvälisellä toimintaympäristössä voidaan tarkoittaa ulkomailla tapahtuvan työn vaihtoehtona myös Suomessa tapahtuvaa työtä työryhmässä, projektissa, konferenssissa, tai vastaavassa, mutta jolla kuitenkin on kansainvälinen ulottuvuus. Tutkinnon osan suorittamiseen tulee sisältyä käytännön työ- ja vuorovaikutustilanteita. Toiminnallisia tilanteita voivat olla esimerkiksi esiintymis- tai keskustelutilanteita, verkostokokouksia ja neuvotteluja, kirjeenvaihtoa tai muu soveltuva osoittamistapa.

Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa tutkintotilaisuuksien yhteydessä syntyneillä kirjallisilla tuotoksilla, projektitöillä, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Olennainen osa ammattitaidon osoittamista on tutkinnon suorittajan tekemä suullinen ja kirjallinen arviointi.

3.3 Romanikielen käyttäminen ja ohjaaminen

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa käyttää romanikieltä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Romanikielen käyttäminen ja kielitiedon edistäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää sujuvasti kielen muotoja suullisesti ja tuottaa kirjallisesti erilaisia romanikielisiä tekstejä • ymmärtää tekstin tarkoituksen ja sanoman merkityksen, tekee johtopäätöksiä ja arvioi tekstin sisältöä ja ilmaisutapaa • käyttää työssään monipuolisia keinoja vähemmistökielten ylläpitämisessä ja kehittämisessä • toimii romanikielen asemaa edistävällä tavalla • vahvistaa ja kehittää kansallisen romanikielen ja kulttuurin ammatillista identiteettiään romanikielen ohjaustyössä • käyttää työssään moniammatillista verkostoa kielitiedon vahvistamiseksi ja kehittämiseksi • arvioi kriittisesti hakemaansa tietoa romanikielystä kulttuurista • käyttää olemassa olevaa materiaaleja omassa työssään.
Tutkinnon suorittaja osaa käyttää romanikieltä ohjaustyössä.	
Romanikielen käytön ohjaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • puhuu ja kirjoittaa romanikielellä tilanteen vaatimalla tavalla • ottaa huomioon valtakunnalliset perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmien perusteiden romanikielen tasovaatimukset ohjatessaan asiakkaitaan • arvioi ohjattavien lähtötason noudattaen kielen ohjaamisen periaatteita ja arviointitapoja • ohjaa kieliryhmiä suunnitelmallisesti huomioiden ohjattavien yksilölliset tarpeet • toimii kulttuurisensitiivisesti vuorovaikutus- ja ohjaustilanteissa • reagoi asianmukaisesti tiedontarpeeseen ja hankkii lisätietoja tarvittaessa.

Tutkinnon suorittaja osaa käyttää romanikielistä oppimateriaalia.

Romanikielen oppimateriaalin käyttäminen ja tuottaminen

Tutkinnon suorittaja

- hakee monenlaista ja asianmukaista oppimateriaalia ja arvioi niitä kriittisesti
- käyttää ja soveltaa olemassa olevaa oppimateriaalia ja valmistaa täydentävää aineistoa ohjaamisen tueksi
- valitsee ja käyttää asiantuntevasti sopivia ohjausmenetelmiä erilaisia oppimismenetelmiä huomioiden.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaito arvioidaan aidoissa toimintaympäristössä kuten vapaa-ajan – ja virkistystoiminnoissa, oppimis- ja ohjausympäristöissä, kielipesissä, kulttuuritapahtumissa, tai muussa toimintaympäristössä, jossa toteutuu ammatillisuus ja vuorovaikutus.

Tutkinnon osan kirjalliset työt voivat olla esimerkiksi ohjaus- ja oppimateriaalia, oppaita ja esitteitä, leikkimateriaalia, äänitteitä, muistioita, ammatillisia artikkeleita.

Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa tutkintotilaisuuksien yhteydessä syntyneillä kirjallisilla tuotoksilla, projektitöillä, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Olennainen osa ammattitaidon osoittamista on tutkinnon suorittajan tekemä suullinen ja kirjallinen arviointi.

3.4 Romanien asemaa ja osallisuutta tukevan hankkeen tuottaminen ja hallinnointi**Ammattitaitovaatimukset****Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella hankkeen.**

Arvioinnin kohteet

Arvioinnin kriteerit

Hankkeen suunnittelu

Tutkinnon suorittaja

- etsii romanien asemaa, kieltä ja kulttuuria edistävän hankkeen aihion ja arvioi suunnitellun toiminnan soveltuvuutta hankkeeksi
- vastaa olennaiselta osalta hankkeen suunnittelusta ja toteutuksesta toimien hyvässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa

	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää erilaisia rahoituslähteitä ja -periaatteita laatimalla rahoitussuunnitelman hankkeen toteuttamiseksi • toimii osana suunnittelutyöryhmää tai tekee itsenäisesti hankesuunnitelman, jossa ilmenee hankkeen tavoitteiden, tuotosten, kohderyhmän ja hallinnoinnin lisäksi rahoitukseen liittyvä taloussuunnittelu, resurssit, riskit, vastuunjako sekä seurannan ja arvioinnin suunnittelu • hyödyntää jo suunnitteluvaiheessa hanketoiminnan mallinnettavuutta kestävän kehityksen ajattelun mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa hallinnoida hanketta.	
Hankkeen toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ylläpitää ja luo verkostosuhteita sekä kumppanuuksia toteuttaakseen onnistuneen hankkeen • hallinnoi hanketta tai toimii hankekokonaisuuden tai sen osan vastuutehtävissä kuten projekti-päällikkö, projektkoordinaattori tai suunnittelija • koordinoi hanketta ja toimii monen toimijan ja yhteistyötahon kesken • toteuttaa hankkeen käytännön toimenpiteitä kuten tehtävien delegoimista, aikataulussa pysymistä, muuttuvien tekijöiden tiedostamista ja niihin reagoimista • raportoi hankkeen eri vaiheet ohjeiden mukaan • tiedottaa hankkeen etenemisestä sen toteutuksen eri vaiheissa.
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja raportoida hankkeen.	
Hankkeen päättäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumentoi ja arvioi hankkeen (tai sen osan) toiminnan eri vaiheita laatimalla arviointisuunnitelman hankkeen sisällön perusteella sekä organisaation ja rahoittajan ohjeiden mukaisesti • mallintaa hankkeista saatavia tuloksia esittämällä suullisesti tai kirjallisesti hankkeesta saatuja hyviä käytäntöjä, tuloksia, lopputuloksia • laatii loppuraportin, jossa esitellään hankkeen eri vaiheita ja keskeisiä tuloksia.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja toteuttaa, tuottaa ja hallinnoi itsenäisesti hanketta tai sen jotain selkeää kokonaista osahanketta tai on osatoteuttajana isommassa hankkekokonaisuudessa. Hankkeella tarkoitetaan sekä kehittämis- tapahtuma- tai tuotevalmistukseen liittyvää toimintaa, jossa hankkeella pyritään saamaan pitkäkestoisia vaikutuksia ja se on käytettävissä tai siirrettävissä toiseen yhteyteen tai toimintaympäristöön.

Ammattitaidon osoittamista täydennetään tarvittaessa tutkintotilaisuuksien yhteydessä syntyneillä kirjallisilla tuotoksilla, projektitöillä, suullisilla perusteluilla tai niiden erilaisilla yhdistelmillä. Olennainen osa ammattitaidon osoittamista on tutkinnon suorittajan tekemä suullinen ja kirjallinen arviointi.

LIITE 1

ROMANIKULTTUURIN OHJAAJAN ERIKOISAMMAT- TITUTKINNON SUORITTANEEN AMMATTIALAN JA AMMATTITÄIDON KUVAUS

Romanit ovat vähemmistöryhmä, jolla on virallisesti tunnustettu vähemmistö-
asema sekä yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet Suomen kansalaisina. Suomen
perustuslaissa on erikseen säädetty romanien ja muutamien muiden ryhmien
oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Romanien oman osallistumisen ja vaikuttamisen lisääntyminen on luonut hallin-
nollisia ja järjestöpohjaisia rakenteita paikallisella, alueellisella, valtakunnallisel-
la ja kansainvälisellä tasolla. Monista kansallisista ja kansainvälisistä hankkeista
ja projekteista on tullut tavanomainen keino kehittää toimintamalleja huomioi-
maan romani- ja monikulttuurisuusnäkökulma eri sektoreilla. Nämä toiminnat
ovat puolestaan tuottaneet romanikulttuuriin erikoistuneen monipuolisen am-
mattikunnan ja romaniasioihin keskittyneen moniammatillisen verkoston.

Suomessa monikulttuurisuusosaamisen tarve näkyy myös romanivähemmistöä
koskevan asiantuntijatiedon tarpeen lisääntymisenä, johon romanikulttuurin
ohjaajat voivat vastata. Romanikulttuurin ohjaajalla on erityisosaamisena koko-
naisvaltaista ja jäsentynyttä tietoa romanikulttuurista, jota tarvitaan tiedottami-
sessa, romanien aseman, kielen ja kulttuurin edistämisessä, kulttuurin esittämis-
ja tuotantoproduktioissa sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa yleensä.

Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinto on yksi keino syventää ja
osoittaa romaneihin liittyvän asiantuntijuuden, romanikielen, hankkeistamisen
ja erilaisten tuotantojen osaamisen taitoja. Tutkinto tarjoaa ammattinimikkeen
esimerkiksi julkisissa organisaatioissa, erilaisissa hankkeissa sekä kansallisissa
että kansainvälisissä järjestöissä jo nyt vaativaakin romanityötä tekeville hen-
kilöille. Lisäksi romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinto mahdollistaa
erikoistumisalueen niille, joilla on jo jokin muu ammatillinen tutkinto, ja jotka
käyttävät työssään romanikulttuurin tuntemusta.

Romanikulttuurin ohjaaja kykenee toimimaan monipuolisesti verkostoituneis-
sa yhteisöissä ja moniammatillisissa työryhmissä. Hän kykenee kohtaamaan ja
käsittelemään romanikulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä ja haasteita. Hänellä
on valmiudet kohdata työssään romaniasiakkaita, muista kulttuureista tulevia
henkilöitä, viranomaisia sekä eri ammattiryhmien edustajia, koska hän tiedos-
taa eri ammattiryhmien tiedon tarpeen romanikulttuurista.

Tutkinnon suorittaneella on valmiudet toimia erilaisten organisaatioiden asiantuntija- tai toteuttavissa tehtävissä, jotka vaativat työtehtävien monipuolista hallintaa sekä työyhteisössä toimimisen taitoja.

Valinnaiset tutkinnon osat mahdollistavat erikoisammattitutkinnon suorittamisen yhdellä ammattialueella henkilökohtaisen kiinnostuksen, kokemuksen ja osaamisen mukaan.

Painettu
ISBN 978-952-13-4608-8
ISSN 1798-887X

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-4609-5
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet